

МІЖ ЗАМЕТАМИ СТОЯВ ХУТІРЕЦЬ ЧИМАЛИЙ...

З історії липківських виселків

В документальних матеріалах урочище Забара вперше згадується в 1845 році. На цей час Липки належали магнату Любомирському, який у західній частині урочища Забара, на віддалі трьох кілометрів від села, спорудив надвірні будівлі для своєї худоби, яка щоденно доглядалася селянами-кріпаками. Велика віддаль і важка праця викликали незадоволення селян. У ніч з 6 на 7 вересня 1845 року липківчанка Домаха Касянівна Лящук робить спробу підпалити надвірні будівлі Любомирського. Під час підпалу її було спіймано. За рішенням Рівненського повітового суду Домаху Лящук відправили в Житомирську в'язницю, де вона й померла. У слідчих та судових матеріалах, які зберігаються в Рівненському державному обласному архіві, згадується й урочище Забара*.

Сам же хутір Забара бере початок у 1910 році і нерозривно пов'язаний із земельною реформою глави царського уряду Петра Столипіна.

В «Списку населених місць Волинської губернії» за 1911 рік, який зберігається в обласному архіві, зазначено, що на цей рік село Липки мало 200 дворів з населенням 1150 чоловік, у тому числі на хуторі Забара — 3 селянські двори, де мешкало 13 чоловік.

Старожили стверджують, що перші вихідці з общини оселялись вздовж шляху, який пролягав у західному напрямі і був продовженням сільської вулиці Могилянської (зараз — Шкільна). Заселення проходило із заходу на схід — в напрямі села. Початок хутору поклала сім'я, яка одержала відруб в західній частині урочища, поблизу панського двору, де працювали слуги, що доглядали поміщицьку худобу. Основні панські будівлі, в тому числі і палац, знаходились у селі.

Поряд з Оводом оселились сім'ї Наумчуків, Данилюків, Нечипориків, Якимчуків та інші.

ів, Нечипорів, Якимчуків та інші.

Згодом з'являються домвки і вздовж другого шляху, який проліг південніше і став продовженням основної вулиці села. Багато домогосподарств виросло в цій місцевості у 30-і роки ХХ століття. Крім українців, що становили основну масу населення хутора, тут у свій час оселились п'ять сімей польської та дві — німецької національностей. В передвоєнні роки поляк Юзеф Яворський був управителем панського маєтку на хуторі Забара, а йому допомагав поляк Броніслав Завадський. Поляк Владислав Ідес побудував на хуторі власний вітряк. Місцевий поміщик Микулич-Радецький, який за національністю був також поляком, вважав поляків більш порядними, ніж українці, а тому й призначав їх на певні дворові посади.

Найбільшої кількості селянських дворів хутір Забара досяг у 1939 році. На той час хутір, включаючи і сім'ї панських слуг, нараховував 65 домогосподарств. Найбагатшим хуторянином Забари був Іван Васильович Невірковець (вуличне прізвисько Манахтов), який володів 14 десятинами землі.

Більша частина господарів — це міцні середняки. До їх складу входили Тихон Іванович Невірковець (18), Лаврін Пилипович Овод (16), Михайло Нечипорович Якимчук (1), Тетяна Іванівна Якимчук (29), Олександр Сидорович Невірковець (40), Федір Данилович Невірковець (41), Трохим Вершило (50), Федір Юхимович Зозуля (36), Володимир Юхимович Зозуля (45) та інші.

Славилася Забара добротними садами та пасіками. Хороші пасіки мали Тихон Іванович Невірковець (18), Макар Зозуля (21), Михайло Григорович Наумчук (19), Микола Головайчук (63).

В передвоєнні роки південна сторона хутора Забара щільно наблизилась до села. Тут силами хуторян і селян було споруджено два вітряки, які здійснювали разовий помел зерна (див. план-схему). В 50-х роках ці вітряки, незважаючи на їх робочий стан, зруйнували за вказівкою радянських владних органів.

* Рівненський державний обласний архів. Фонд 384, опис 5, од. зб. 817. Дело о попытке крестьянки Домахи Лящук поджечь имение Любомирского.

(Продовження. Поч. у № 78).

План-схема хутора Забара (1939 - 1950 рр.)

Припинив існування в 70-ті рр. XX ст.

